

İLİM ÖĞRENMEK İÇİN EVDEN ÇIKMAK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتٍ هِ يُرِيدُ الصَّلَاةَ، فَهُوَ فِي آلِ صَلَاةٍ،
فَاتَتْهُ أَوْ أَدْرَكَهَا*

(بخ.ك. في تاريخه عن أبي هريرة)

RE. 419/7 (*Men harace min beytihî yürîdü's-salâte fehüve fi's-salâti, fâtethû ev edrekehâ.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun... Rabbimiz; yapmış olduğunuz ibadet ve taatleri, kıldığınız namazları kabul eylesin... Dualarınızı, taleplerinizi ihsan ve ikram eylesin...

Sevgili Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAs hazretlerinin mübarek hadislerinden bir miktar okumaya başlamadan önce, evvelen ve hasseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye; sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının ve bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan ulemâ-i izâmımız, meşâyih-i kirâmımızın ve sâdât-ı turuk-u aliyyemizin cümlesinin ve onların halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Ahirete göçmüş olan analarımızın, babalarımızın, nine, dede, kardeş, evlat ve sâir akraba ve dostlarımızın ruhlarına hediye etmek üzere; içinde ibadet yaptığımız şu camiye bina etmiş olan İskender Paşa merhumun ruhuna;

Okuduğumuz eseri yazmış olan Gümüştanevî [Ahmed Ziyâüddin] Hocamız'ın ruhuna; kendisinden feyz almış olduğumuz Muhammed Zahid Kotku Hocamız'ın ruhuna; bu hadislerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhlarına;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, sultanların, gazilerin, kumandanların, askerlerin, şehidlerin ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanların da Mevlâ'mızın rızasına uygun ömür sürüp, Peygamber Efendimiz'in şe-

faatine nail olup, huzûr-u Rabbi'l-izzet'e sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye, bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

a. Camiye Gitmenin Mükâfâtı

Bu hadis-i şerif namaz kılmakla ilgili. Namaz da dinin direği, çok önemli... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:¹

مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتٍ هِ يُرِيدُ اَل صَّلَاةَ، فَهُوَ فِي اَل
صَّلَاةِ، فَاتَتْ هُ اَوْ اَدْرَكَهَا

(ك. فى تاريخه عن أبى هريرة)

RE. 419/7 (*Men harace min beytihi yürüdü's-salâti, fehüve fi's-salâti, fâthethü ev edrekehâ.*)”Kim namaz kılmayı isteyerek evinden dışarı çıkarsa, ister o namaza yetişsin ister kaçırınsın, namazda sayılır!”

Evinden çıkıp namaz kılmaya gidiyor, gitti. Geç kalmış, yetişemedi; namaz kaçtı. (*Fehüve fi's-salâti*) “Namazda, namaz içinde gibi ecir alır!”

Biz uzak yoldan, şehirlerarası mesafeden geliyoruz. Köprü'nün başına geldik, yol tıkanı. Koca köprüde 10-15 dk. bekledik, nerdeyse buraya geç kalacağız. Demek ki namaza yetişseydik de yetişmeseydik de aynı ecri alacakmışız, el-hamdü lillâh. Dinimiz ne kadar güzel! Demek ki kalp temizliği ne kadar kıymetli bir şey, niyet halisliği ne kadar hoş bir şeymiş!

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.964, no:20331; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.292, no:22138.

Bir başka hadîs-i şerif:

“—Kim cân-ı gönülden şehid olmayı temenni ederse Allah onu şehidlerin mertebesine eriştirir, isterse yatağında ölsün!” Yatağında öldü; harp olmadı, burnu kanamadı, yüzü çizilmedi, tırnağı kopmadı... O kadar kolay!

Ama temenni ediyordu, şehid olmayı istiyordu, aklı fikri oydu; işte o ecri alıyor. Bizim dinimiz böyle, dinimizde kalp temizliğinin, niyetin o kadar büyük bir ehemmiyeti var ki tariflere sığmaz. İnsan neye niyet etmişse ona göre ecir alır.

Bunun ters tarafa işleyişi de var. Kötü niyetle iyi bir şey yapsa kâr etmez.

“—Camiye gideyim, oradan bir pabuç çalarım, yeni bir pabucu ayağıma giyerim, pabucumu değiştirmiş olurum...”

Geldi namaz kıldı. Allah ona o namazın sevabını verir mi? Mümkün değil! Başka niyetle geldi.

“—Ben camiye gideyim, oradaki şahıs beni birkaç defa namaz kılarken görsün, ondan sonra dükkânına veya fabrikasına giderim, ‘Bana bir iş ver!’ derim. O da beni camide gördüğünden, takkeli gördüğünden, ‘Tamam, bu müslüman, bana hıyanet etmez, beni aldatmaz.’ der, işine alır. Onun için birkaç defa şu adamın yanında görüneyim...”

Niyeti, ona gösteriş oldu; ecir almaz!

Onun için kalbimizi pak tutacağız. Niyetimizi dümdüz, dosdoğru tutacağız, eğri büğrü olmayacak, sağa sola yamulmayacak. Niyeti pak oldu mu, insan camiye gidip evine dönünceye

kadar, ilim öğrenmeye gidip dönünceye kadar Allah yolunda olmuş oluyor. Namaza yetişmek üzere evinden çıkıp gittiği zaman namaza yetişemese bile Allah, kılmış gibi ecir veriyor.

Peygamber Efendimiz bir de bize edep, terbiye öğretmiş. Diyor ki;

“—Namaza yetişemezseniz acele etmeyin!”

Bazen namaza duruyoruz, *Allahu ekber*, imam başladı. Arka taraftan duyuyoruz; kapı bir açılıyor, pat, bir kapanıyor paldır küldür paldır küldür... Caminin zemini sarsılıyor.

Ne o? Rekâtı kaçırmayacak!

Böyle şey yok! Sekinet, vakar, ciddiyet ile Mevlâ'mın huzurundayım, Rabbim benim hâlimi görüyor... O rekâta yetişirsen yetişirsin, yetişemezsen yetişemezsin! İnsan yaptığı işi sakın sakın, ölçülü ölçülü yapacak. Kaçırırsa bile Allah o ecir veriyor. Niyeti neydi, iyiydi; o iyi niyetine göre ecir veriyor.

Hatırınızda kalsın...

b. İlim Yolu Allah Yolu

Taberânî'nin Rh.A. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet ettiği ve Tirmizî'nin de kaydettiği, hasen dediği bir hadîs-i şerife göre Peygamber SAS buyurmuş ki:²

² Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.29, no:2647; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.234, no:380; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.292, no:6520; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.290; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.212; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.213; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.446, no:2119; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.283, no:28819; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.287, no:22127.

مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، حَتَّى يَرْجِعَ

(ت. حسن غريب، ع. طب. ض. عن أنس)

RE. 419/8 (*Men harece fî talebi'l-ilmî, fehüve fî sebîli'llâhi, hattâ yercia*) “Kim ilim talep etmek için evinden, beldesinden yola çıkarsa dönünceye kadar Allah yolundadır!”

Dönünceye kadar fî sebilillâh, Allah yolunda bulunmaktadır.

Herkesin doğduğu beldede ilim olmuyor ama insan heves edince fırsat oluyor.

Okuduğumuz eseri yazmış olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız Rh.A, önce babasının yanında ticaret yaparmış. Gümüşhane'den Trabzon'a gelir gider, mal alır, ticaret yaparlarmış. Buluş çağına erince, ticareti terk etmiş. Bir vesile ile İstanbul'a gelmiş, kalmış. Çünkü ilim öğrenmek aşkıyla kıvranıp duruyor. Sonra da memlekette haber göndermiş ki; “Babam benim kusuruma bakmasın, ben ilim öğreneceğim...” Eserlerini yazmış.

İlim talep etmek için yola çıkan bir insan, ilim tahsil edip dönünceye kadar, Allah yolunda bulunmuş bir insan olur. Çünkü ilim Allah yoludur. Hakiki bir ilim insanı Mevlâ'nın rızasına götürür! İnsan Allah'ın sevdiği şeyleri ilim ile öğrenir; sevmediği, gazap ettiği şeyleri ilim ile öğrenir, ona göre hayatını tanzim eder. Bu bakımdan ilim son derece kıymetlidir.

Bir insan bir şehirden uzak bir şehre gitmese, evinden çıksa da; “Pazar günü hadis dersi dinlemek üzere İskenderpaşa Camii’ne gideyim.” dese olmaz mı? O da aynı, evine dönünceye kadar Allah yolunda, fî sebilillâh vakit geçiriyor. O kadar kıymetli!

“—Arabada, minibüste durduğu zaman da buna dâhil mi?” Evet! Yol dâhil, araba dâhil, minibüs dâhil, oturmak, beklemek, dönmek dâhil. Ders bitti, artık ilim bitti; geri dönüyorsun [ama] hayır, evine dönünceye kadar!

Peygamber Efendimiz ne diyor? (*Hattâ yercia*)
“Dönünceye kadar Allah yolundadır!”

(*Men harece min beytihî yüridi’s-salâh, fehüve fi’s-salâti, fâkethü ev edrekehâ*) “Evinden namaz kılmak üzere çıkan bir kimse, ister o namazı kaçırsın, erişemesin; ister yetişsin, onu cemaatle kılsın namazda sayılır, yolu da namaza dâhildir!”

Bana bir büyük alim Gaziantep’te sormuştu. Dedi ki;

“—İnsanın bir an bile Mevlâ’dan gafil olmaması gerekiyor. Bu nasıl olacak, bu nasıl sağlanacak?”

Ben de dedim ki;

“—Namaza giderken insan dönünceye kadar namazda sayılıyor ya, öyle niyetini iyi tutar, başı ortası önü sonu [iyi niyetli] olursa Allah arayışı da, aradaki ufak tefek şeyleri de ona sayar, o niyetli olduğu zaman o ecri alır.” diye bunu misal vermiştim.

Sağlam hadîs-i şerifler; ilimle ilgili hadîs-i şerif Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş, namazla ilgili hadîs-i şerif Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş.

c. Sefere Çıkarken Okunacak Dua

Hiz. Osman RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:³

مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِ هِ يُرِيدُ سَفَرًا، فَقَالَ حِي نَ يَخْرُجُ
: بِسْمِ اللّٰهِ، آمَنْتُ بِاللّٰهِ، وَاعْتَصَمْتُ بِاللّٰهِ، وَتَوَكَّلْتُ
عَلَى اللّٰهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ، رُزِقَ خَيْرٌ
ذَلِكَ الْمَخْرَجِ، وَصُرِفَ عَنْهُ شَرُّ ذَلِكَ الْمَخْرَجِ

(ابن السنى فى عمل يوم وليلة، خط. كر. عن عثمان)

RE. 419/9 (*Men harece min beytihî yüridü seferen, fekàle hîne yahrucu: Bi'smi'llâhi, âmentü bi'llâhi, va'tasamtü bi'llâh ve tevekkeltü ale'llah, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh. Ruzika hayra zâlike'l-mahreci, ve surifa anhu şerru zâlike'l-mahrec*)

(*Men harece min beytihî yüridü seferen*) “Kim evinden yolculuğa kasd ederek çıkarsa...” Yolculuk yapmaya çıkıyor, İstanbul'dan Ankara'ya, Adapazarı'na gidiyor, yola çıkmış.

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.65, no:471; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.145, no:4757; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.302; Hiz. Osman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.713, no:17533; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.292, no:22139.

(*Fekàle hîne yahrucu*) “Çıktığı zaman şu duayı okursa, şu ibareyi söylese...” Ne olur? (*Ruzika hayra zâlike’l-mahreci*) “Bu çıkışın hayrı kendisine ikram olunur. (*Ve surife anhu şerre zâlike’l- mahrec*) Bu çıkışın şerri kendisinden uzaklaştırılır.”

Böyle dua edip çıktığı takdirde, bu çıkıştan dolayı Allah onu başka bir insanın karşılaşılabileceği birtakım şerlerden mahfuz tutar; erişilmesi muhtemel olan hayırların hiçbirisini kaçırmaz, hepsi kendine gelir.

Demek ki koruyucu, hayırlara erdirici bir dua, sefere çıkan insanın yapması gereken bir güzel dua!

بِسْمِ اللّٰهِ، اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ، وَاَعْتَصَمْتُ بِاللّٰهِ، وَتَوَكَّلْتُ
عَلَى اللّٰهِ،

(*Bi’smi’llâh*) Allah’ın adıyla başlıyor. Sonra; (*Amentü bi’llâh*) “Ben Allah’a inandım, o benim Rabbim, kâinatın sahibi, hâlıkımız, mâbudumuz; onun adıyla başlıyorum, ben ona inandım. (*Va’tasemtü bi’llâh*) Allah’a sarıldım. (*Ve tevekkeltü ale’llâh*) Ve Allah’ı kendime vekil edindim!”

Meselâ, insan denize düşse, batmamak için korunmak için kayığa sımsıkı sarılır veyahut bir tahta parçası bulsa ona bile sımsıkı sarılır. Küçük bir çocuk önlerine doğru, kendisine doğru gelen bir hayvandan korksa, babasının bacağına sarılır, annesinin eteğine sarılır. Kuyuya düşen bir insan yukarı çıkmak için ipe sarılır, bayırdan

aşığı düşecek bir insan bir dala sarılır... Sarılmak kendisini korumak için kurtarmak için olan bir sarılma...

“—Ben de Rabbime sarıldım. Rabbime sımsıkı yapıştım ve ona tevekkül ettim!”

Tevekkül etmek ne demek?

“—Yâ Rabbi, sen benim vekilim ol; benim namıma ne yapılması gerekirse yap, beni neden koruman gerekiyorsa koru!” demek.

İnsanın vekili, onun namına her şeyi yapar. Vekil Allah-u Teâlâ Hazretleri olunca, insan ne kadar hayırlara erer, ne kadar kuvvetli olur!

“—Peki, biz Allah’ı vekil edebilir miyiz?”

Biz kimiz ki... Edemezdik, öyle bir şeye gücümüz kuvvetimiz yetmezdi, edepsizlik olur diye korkardık. Öyle bir şeye kat’iyen cesaret edemezdik, tevessül edemezdik. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

(آل عمران: ١٥٩)

(*Inna’llàhe yuhibbü’l-mütevekkilîn*) “Allah kendisine tevekkül edenleri, işini Allah’a havale edenleri sever.” (Âl-i İmrân, 3/159)

“—Yâ Rabbi! Sen benim vekilim oluver, sana havale ettim. Nasıl dersen öyle yap, razıyım, sen benim nâmıma ne işlersen işleyiver...” diye Allah tevekkül edenleri sever, diyor.

(*Fetevekkelû ale'llâh*) “Allah’a tevekkül edin!” diye de emrediyor. Baş üstüne. O zaman demek ki hiçbir mahzuru yokmuş:

“—Yâ Rabbi sen benim vekilim ol!”

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

(Âl عمران: ١٧٣)

(*Hasbüna'llâhu ve ni'me'l-vekîl*) “Allah bize yeter, biz ona tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir.” (Âl-i İmran, 3/173)

O vekil oldu mu, her işin sonu hayır gelir, insan her türlü tehlikeden korunur.

İnsan demek ki, sefere çıkarken: (*Bi'smi'llâh, amentü bi'llâh*) diyor. (*Va'tesamtü bi'llâh*) “Allah’a sımsıkı sarıldım, yapıştım! (*Ve tevekkeltü ale'llâh*) Allah’a tevekkül ettim, onu vekil edindim!” diyor. Sonra:

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ،

(*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Hiçbir değiştirecek güç kuvvet yoktur, her şey Allah’ladır, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin elindedir!” diyor.

Onun emri olmaz ise hiçbir şey olmaz, her şey onun emri ile oluyor:

Cümle işler Hâlik’ındır, kul eliyle işlenir;

Hakk’ın emri olmaz ise, sanma bir çöp deprenir.

Farz edelim birisi geliyor, sana bir para veriyor. Bazen, sen tam sıkıştığın zamanda; işin, müşterin az, sıkışık bir durumdasın; bir adam geliyor, sana birçok iş havale ediyor, sipariş ediyor. Sıkıntıdan kurtuluyorsun.

“—Bu iş nasıl oluyor?”

“—Allah CC gönderiyor!” “—Peki o adam?”

“—O vasıta, Allah onun da kalbine ilham ediyor; rüyasında gösteriyor, aşikâre gösteriyor, senin tarafına getiriyor, o işi yaptırtıyor. O bir sebep!”

Allah-u Teâlâ *müsebbib*, sebepleri sevk edici, *müsebbibü'l- esbâb*... Sebepleri yaratan Allah-u Teâlâ Hazretleri.

O adam sana bir iyilik yaptı, sana yaptığı iyiliğin fâili ama fâil- i hakiki Allah-u Teâlâ Hazretleri... Allah sana onun öyle yapılmasına müsaade etmeseydi, yapamazdın. Onu yaratmasaydı olmazdı, sen orada olmasaydın olmazdı. Onun senin yanına gelip de o hayrı yapabilmesi için ne kadar iş ayarlanıyor bir bilsen! Onu insanoğlu yapamaz, istese de yapamaz! Her şeyi bu tarzdadır.

Koşuşuyoruz ama her şeye gücümüz yetiyor mu? Allah'ın müsaade ettiğine yetişiyorsunuz, müsaade etmediğine olmuyor.

Demek ki: (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)
“Allah'tan gayri güç kuvvet yok, her türlü şey ondan!”

Allah güç kuvvet vermezse, insan ne hâlini değiştirebilir, ne de bir şeyi yapmaya güç kuvvet getirebilir. Her şey Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin elindedir.

“—Namazı duydun, saat çaldı, niye kalkamadın?”
Allah kaldırmadı!

“—Bir şeyi yapmak istedin, en son anda unuttun yapamadın, niye?”

Allah unutturdu.

Mûsâ AS ile yanındaki genç, Hızır aleyhisselam'ı aramaya gidiyorlar. Bir kayanın yanında mola veriyorlar. Balık var... Sonra kalkıyorlar, biraz daha sefere gidiyorlar. Ondan sonra:

قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا

(كهف: 62)

(*Kàle li-fetâhu âtinâ gadâenâ lekad lekînâ min seferinâ hâzâ nasabâ*) “Mûsâ AS genç adamına: Bu yolculuğumuzda epeyce yorulduk, getir şu gıdamızı!” (Kehf, 18/62) diyor.

O yanındaki şahıs:

“—Aaa, kayanın yanına geldiğimiz zaman ben onu orada unuttum!” diyor.

“—Zaten bizim istediğimiz şey buydu, dön geri!” diyor

Orada buluşacaklar. Demek ki unutturan, hatırlatan, her şeyi yaptıran Allah celle celâlüh!

Onun için, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Her şey Allah'ın gücünde, kuvvetindedir. Yoksa, o dilemezse insan kendisi yapamaz.

“—Bu, Arş-ı Âlâ'nın hazinelerinden bir hazinedir!” diyor.

“—İnsan (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*) sözüne devam ederse, bu, insanın üzerinden yetmiş çeşit kötülüğü def eder, en aşağısı iç sıkıntısıdır!”

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh... İnsanın içinden yetmiş çeşit kötülüğü def eder; en aşağısı tasalanmak, gamlılık, kederlilik, can sıkıntısıdır. Devam edin, nasıl tesirini göreceksiniz; böyle kıymetli bir şey!

Yola böyle çıkan bir insana Allah o çıkışı hayırlı eder, hayırlara erdirir; şerlerden korur, mahfuz kalır.

Bir daha okuyalım:

بِسْمِ اللّٰهِ، اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ، وَاَعْتَصَمْتُ بِاللّٰهِ، وَتَوَكَّلْتُ
عَلَى اللّٰهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ،

(*Bi’smi’llâh, amentü bi’llâh, va’tasemtü bi’llâh ve tevekkeltü ale’llah, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*)

1. *Bi’smi’llâh.*
2. *Amentü billâh.*
3. *Va’tasemtü bi’llâh.*
4. *Tevekkeltü ale’llâh.*
5. *Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh.*

Demek ki parmaklarınızın adedi kadar cümle imiş.

Bismi’llâh, amentü bi’llâh, va’tasemtü bi’llâh ve tevekkeltü ale’llâh, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh.

Hafızanızı yoklayın bakalım, akşam namazından sonra da aklınızda kalacak mı?

O insanlar, o mübarekler Peygamber Efendimiz’i böyle dinlerlermiş de bu hadisleri öyle ezberlemişler. Dinlerlermiş, hatırında kalırmış. Kendimizi böyle dinlemeye, hatırımızda tutmaya alıştıralım!

Bizim akıl dediğimiz, hafıza dediğimiz âlet de çalışınca kuvvetlenir.

Hafız; babası dört yaşında hafızlığa başlatmış. Kur’ân-ı Kerîm’in altı yüz küsur sayfasını, koca Kur’ân-ı Kerîm’i ezberlemiş. İnsan; artık bunun hafızası dolmuştur, kafasına hiçbir şey girmez sanır, yıpranmıştır der, değil mi?

Hayır hayır! Hafızlar zihni daha iyi gelişmiş oluyor. Bir şeyi duydu mu daha iyi hatırında tutar. Öteki, çalıştırmayan, hiç zihnini yormamış olan insan bir şeyi hatırında kolay tutamaz, unuttur. Ama beriki, hafız kulağının ucuyla dinlediği bir şeyi tıkır tıkır hemen söyleyiverir. İnsan, “Yaa mâşaallah...” filan der.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız rahmetu’llâhi aleyh öyleydi. Bizi imtihan ederdi. İmtihan olduğumuzu bilmeden, birdenbire imtihan ederdi. Gündüz Mehmed Zahid Kotku Hocamız’la beraber cuma namazına gittik, dinledik. Akşam sorardı:

“—Söyle bakalım cuma hutbesinde hoca ne demişti?”

İnsan bazı cümleleri hatırlıyor, bazen mevzuyu hatırlayamıyor. Fakat o başından başlardı, 80 yaşında insan, başından sonuna hepsini söylerdi. O söyledikçe hatırlardık:

“—Tamam hocaefendi onu da söylemişti, onu da söylemişti, onu da söylemişti...”

O da bir defa duyuyor, ben de bir defa duyuyorum. Ben gencim, güya benim hafızam kuvvetli olması lazım, yıpranmamış olması lazım, o yaşlı güya...

Demek ki çalıştıkça kuvvetleniyor.

Demircinin pazısı nasıldır?

“—Adam balyoz sallıyor. Çok kullanıldığı için yıpranmıştır, delik deşiktir bir işe yaramaz...”

Aman sakın öyle sanıp da yanına yanaşıp kafasını kızdırma, çimentoyu sıkırsa ezer!

“—Neden?”

Balyoz sallaya sallaya, onun pazıları senin pazının iki misli olmuştur. Çalışınca kuvvetlendi. İşte onun gibi olur, hafıza da çalışınca kuvvetlenir. Onun için her gün birkaç âyet, birkaç hadîs-i şerif ezberleyin.

Hoşuma gitti: Adapazarı’nda hanımlar kısa kısa hadîs-i şeriflerden her gün bir hadîs-i şerif ezberleyelim diye karar vermişler. Benden de yazılmasını istediler.

İnşaallah ezberlesinler diye harekeli harekeli yazıvereceğim.

Erkekler kadınlardan geride kalırsa, yazıklar olsun! Hanımlar daha ileride olsun da, erkekler geride kalsın olur mu? Mirasın iki mislini alıyorsunuz; mirasa gelince iki misli alıyorsunuz,

erkekler kadınların iki mislini alıyor. Haydi bakalım, ilimde de iki misli, en aşağı iki misli olması lazım. Kadınlardan üstün olmanız lazım.

O zaman siz her gün bir âyet, bir hadis ezberleyin. Onlar bir hadis ezberliyorlarmış, siz bir âyet, bir hadis ezberleyin, iki misli olsun!

d. Alimler Peygamberlerin Varisleridir

Uzunca bir hadis-i şerif, ama dinlemekte, söylemekte çok faydalar var:⁴

مَنْ خَرَجَ يُرِيدُ عِلْمًا يَتَعَلَّمُهُ، فَتَحَ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ،
وَفَرَشَتْهُ الْمَلَائِكَةُ أَكْنَفَهَا، وَصَلَّتْ عَلَيْهِ مَلَائِكَةُ
السَّمَاوَاتِ، وَحِيتَانُ الْبُحُورِ. وَلِلْعَالِمِ مِنَ الْفَضْلِ
عَلَى الْعَابِدِ كَفْضُ لِقَمَرٍ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى أَصْغَرِ
كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ. إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ. إِنَّ
الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا، وَلَكِنَّهُمْ
وَرَّثُوا الْعِلْمَ. فَمَنْ أَخَذَ بِالْعِلْمِ، فَقَدْ أَخَذَ بِحِظِّهِ. مَوْتُ
الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لَا تُجْبَرُ، وَثَلْمَةٌ لَا تُسَدُّ، وَهُوَ
نَجْمٌ طُمِسَ. مَوْتُ قَبِيلَةٍ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ

(ع.كر. عن أبي الدرداء)

⁴ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXVIII, s.318, no:7679; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.284, no:28823; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.293, no:22142.

RE. 419/10 (Men harace yürîdü ilmen yeteallemühû, fütîha lehû bâbün ile'l-cenneti, ve fereşethü'l-melâiketü eknâfehâ, ve sallet aleyhi melâiketü's-semâvât, ve hâtânü'l-buhûr. Ve li'l-âlimi mine'l-fadli ale'l-âbidi kefadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ asgari kevkebin fi's-semâi.

İnne'l-ulemâe veresetü'l-enbiyâi. İnne'l-enbiyâe lem yüverrisû dinâran ve lâ dirhemen, ve lâkinnehüm verresü'l-ilm. Femen ehaze bi'l-ilmî, fekad ehaze bi-hazzihî..

Mevtü'l-âlimü musîbetün lâ tücberu, ve sülmetün lâ tüseddü, ve hüve necmün tumise. Mevtü kabîletin eyseru min mevti âlim.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâ, ev kemâ kâl.

Bu hadîs-i şerifi duyduktan sonra, artık camideki cemaatin hepsi ilim yoluna girer.

Ebû'd-Derdâ RA rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuş

ki:

(Men harece yürîdü ilmen yetaallemühû) “Kim bir ilmi

öğrenmek için çıkarsa, (fütîha lehû bâbün ile'l-cenneti) ona cennete doğru kapılar açılır!”

“—Nereden çıkarsa?”

Nereden çıkacağı söylenmiyor. Evinden çıkarsa veyahut beldesinden çıkarsa; her ikisi de olabilir.

“—Evinden çıkarsa ne demek?”

Evinden çıkıyor; aynı şehirde filanca camiye, filanca medreseye, filanca okula gidiyor.

“—Beldesinden çıkarsa ne demek?”

Türkiye’den kalkıyor; Suudi Arabistan’a gidiyor, Irak’a,

Suriye’ye, Şam’a, Pakistan’a gidiyor...

“Kim ilim öğrenmek için çıkarsa, (*fütüha lehû bâbün ile’l-cenneh*) ona cennete doğru bir kapı açılır. (*Ve fereşethü’l-melâiketü eknâfehâ*) Melekler onun üstüne kanatlarını yayarlar!”

“—Yayarsa ne olur?”

Melek kanat yayarsa insan kötülüklerden korunmuş olur. En aşağısı; üstüne bir şey gölge olduğu zaman sen güneşin şerrinden, sıcaklığından, yakmasından, çarpmasından vs. korunuyorsun ya... Mânevî zararlar vardır, melekler senin üstünü örttüğü zaman, sen onların hepsinden korunmuş olursun. Demek ki melekler seni, tavuğun civcivini koruduğu gibi koruyup kollayacaklar; ne güzel! (*Ve sallet aleyhi melâiketü’s-semâvâti*) “Göklerin melekleri ilim öğrenen o kimseye salât eder!” Melekler dua ederler:

“—Yâ Rabbi! Bu ilim yoluna giden insanı affeyle, mağfiret eyle, hayırlara erdir, şerlerden koru...” diye melekler dua etmeye başlarlar.

Melekler hiç isyan etmeyen Allah’ın mutî varlıklarıdır, yaratıklarıdır. Onların duası insanoğluna çok fayda sağlar.

Peygamber Efendimiz birisinin evinde yemek yedi de öyle dua etti: “Sana melekler dua etsin!” dedi. Meleklerin dua etmesi, günahkâr ağızlı bir insanın dua etmesi gibi olmaz, o çok büyük bir hayrın alameti.

Başka? (*Ve hîtânü’l-bahri*) “Denizin balıkları da dua ederler!” Göktekiler, denizdekiler hepsi o kimse için dua ediyor.

Denizdeki balıklar bile dua eder. Demek ki biz ilim yoluna girdik mi cümle âlem dostumuz oluyor. “Denizdeki balıktan bana ne, haberim yok!” dersin, denizdeki balık bile sen ilim yoluna gittin diye gökteki meleklerle beraber dua ediyor.

وَلِلْعَالِمِينَ الْفَضْلُ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ
لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى أَصْغَرِ كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ.

(*Ve li’l-âlimi mine’l-fadli ale’l-âbidi*) “Alimin abid üzerine üstünlüğü...”

Alim; ilim öğreniyor, biliyor, hadis, tefsir, fıkıh öğreniyor, Allah’ın rızasının yollarını öğreniyor. İbadet ehli bir insan; namaz kılıyor, oruç tutuyor, tesbih çekiyor... Bakıyorsun: “Bu mübarek adamcağız, melek midir nedir, sabahtan akşama ne zaman görsem namazda niyazda...” Hep güzel hâlde görüyor. O ibadet ediyor, bu ilim öğreniyor.

İbadet edene âbid, ibadet edici derler. Öğrenene, bilene de alim derler. Alim abidden üstündür. Bir kere bunu bilin!

Ne kadar üstündür? Bu cümlede Peygamber Efendimiz bildiriyor:

(*Ve li'l-âlimi mine'l-fadli ale'l-âbidi*) “Alimin abid üzerine üstünlüğü, (*kefadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ asgari kevkebin fis-semâ*) mehtaplı gecede dolunayın gökyüzündeki en küçük bir yıldız göre nuru ne kadar üstünse o kadar daha üstündür!”

Mehtaplı bir havada gökyüzüne baktın mı zaten kolay kolay yıldız görünmez. Sadece mehtap görünür. Pırıl pırıl, insanın yolunu bile aydınlatır. Yolu görür, havuzu görür, bahçeyi, karşıdaki dağları görür, önünde deniz varsa denizi görür, gölü görür... Mehtaptan her taraf aydınlanıyor.

Öbür tarafta belki kıyıda köşede küçücük bir yıldız vardır. Senin gözüne göre işte o yıldızın ışığı ne kadar zayıf! Alimle abidin farkı o kadardır! Alim dolunay gibidir, ötekisi sönük bir yıldız gibidir. İlim çok kıymetli!

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ . إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورِثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا، وَلَكِنَّهُمْ وَرَّثُوا الْعِلْمَ

(*Inne'l-ulemâe veresetü'l-enbiyâ*) “Muhakkak ki alimler peygamberlerin varisleridir, mirasçılarıdır, peygamberlerin mirasları onlara kalır!”

(*Inne'l-enbiyâe lem yüverrisû dînâran ve lâ dirhemen*) “Muhakkak ki peygamberler dinar, dirhem, para, pul miras bırakmazlar! Onlar para toplamaya gelmemişler ki, insanlara ilim öğretmeye gelmişler. Para pul bırakmazlar.”

Geride ne bırakırlar? (Ve lâkinnehüm verresehü'l-ilme) “İlim bırakırlar. Geriye ilim miras bırakırlar, hikmet bırakırlar, hadis bırakırlar, bilgi bırakırlar!”

Alimler, peygamberlerin bırakmış olduğu mirastan kendisine düşen hisseyi almış demektir. İlim öğrenince onun varisi olmuş oluyor. İlim bırakıyor, peygamberlerin mirası ilimdir. İlimden payı olan, nasibi olan, alan, öğrenen kimse mirasını almış oluyor.

Ben Peygamber Efendimiz'den biraz miras almışım, Allah sizlere de nasib etsin... Arapça'yı okuyabiliyorum el-hamdü lillah, çok şükür. (Hâzâ min fadli rabbî) Mevlâ'ma hamd ü senâvar olsun.

Demek ki varisçilerinden birisiyiz. Allah cümlemize nasib eylesin...

مَوْتُ الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لَا تُجْبَرُ، وَثُلْمَةٌ لَا تُسَدُّ، وَهُ

وَ نَجْمٌ طُمِسَ.

(Mevtü'l-âlimi musibetün lâ tücber) “Alimin ölümü sarılamayacak, telafi edilemeyecek bir musibettir!”

İnsanın kolu kırılır, bacağı kırılır; sararsın sarmalarsın, iki tarafına tahta koyarlar, alçıya alırlar bilmem ne yaparlar, sarıp sarmalanır... Alimin ölümü sarılıp sarmalanmayacak, tedavi edilemeyecek bir musibettir!

“—Gitti. Eyvah... Hazine gibiydi, mübareğin ne bilgileri vardı, ne ilimleri vardı. Hay Allah... Tam da istifade edecektik, edemedik de, keşke

dükkâna o kadar sık da gitmeseymişim, keşke pazar günleri gezmeye gitmeseymişim, ne diye pikniğe gittim ne diye gezmeye gittim? Hay Allah gitti...”

Öyle bir musibettir ki, alim öldü mü, o belde için telafisi mümkün olmayan bir musibettir! Çünkü bir alim nasıl yetişir?

Kırk yılda, elli yılda yetişir. O oradan oradan damla damla, kaza kaza, uğraşa uğraşa ilimleri toplar toplar; öldüğü zaman hepsi birden gider! Hazine sandığı ile yerin altına gitti, hadi bakalım! Pırlantalar, elmaslar, yakutlar, zebercetler, inciler, mercanlar... Böyle olur.

(*Ve sülmetün lâ tuseddü*) “Duvarda, surda bir gediktir ki kapatılması mümkün değil!”

“—Eyvah, bizim duvarımızda bir gedik açıldı. Bizim surumuzdan, kalemizin duvarından bir gedik açıldı ki tamiri mümkün değil!”

Selme, “gedik” demek. Surdan bir gedik açılır ki kapatılması mümkün değil!

(*Ve hüve necmün tumise*) “Alim batmış bir yıldız demektir!”

مَوْتُ قَبِيلَةٍ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ.

(*Mevtü kabîletin eyseru min mevti âlimin*) “Bir kabilenin toptan kırılıp ölmesi, bir büyük alimin ölmesinden daha hafif bir şeydir, daha basittir!”

Alim o kadar kıymetlidir. Bir kabilenin ölmesi alim ölmesinden daha hafif bir şeydir. Alim öldü mü daha büyük bir şey olur!

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi onun sevdiği hakiki alimler zümresinden eylesin.

Herkes de “Ben alimim...” diye böbürlenmesin. Alim cilt cilt eser bilen demek değildi. Kalbi pak olacaktı, yemininde sâdık olacaktı, kalbi doğru olacaktı, ahlâkı güzel olacaktı, haram yemeyecekti... O şartlarla muttasıf olduğu zaman “O, ilimde rüsuah sahibidir.” diye geçmişti.

Onun için ahlâkı güzel olmayan kimse, öğrendiğini tatbik etmeyen alim o sıfatını düşürür, kaybeder, Allah korusun! Onun için öğrendiğimizi tatbik edeceğiz.

Öğrenmiş, öğrenmiş, öğrenmiş, öğrenmiş çok şeyler biliyor... Hâli nasıl?

“—Namaz kılmaz, yalan söyler, insanları aldatır, paralarının çarçur eder. Karısına baksan bir müslüman karısı gibi değildir, çocuklarına baksan bir müslüman ailenin çocukları gibi değildir...” Olmadı, olmadı! Böylelerine derler ki; İlmi ile âmil olmayan alim! O çok büyük bir felakete uğrayacak, çok büyük felakete uğrayacak!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği grup alimlerden eylesin... İlmi ile âmil olan, bildiğini tatbik eden yaşayan, ahlâkını düzeltebilmiş alim eylesin.

“—Kitap malumatı, kitap kurdu, kütüphane, çok şey biliyor...” İmanı var mı?

“—Yok!”

İmanı olmadı mı zaten gitti, istediği kadar bilsin!

“—Efendim çok büyük bilgin, çok eser yazmış...”

Eğer bilgin olsaydı kendisini cehennemden korurdu. Aptal, kâfir olarak göçtü gitti. Bir Allah’ın varlığını anlayamadı! Kendisine bunca rızkı veren, hayatı veren, sıratı veren; kâinatı yaratan, donatan Allahu Teâlâ hazretlerini anlayamadı. Şaşkın! Alimlik onun neresinde?!.. Yerler, gökler, dağlar, denizler, çiçekler, kokular, ziynetler, süsler, ağaçlar, meyveler sahipsiz olur mu, şaşkın?!

Anlayamadı, aptal; kandı, aldandı, sapıttı. Yarım filozofların, yarım alimlerin sözlerine kandı, nefesine uydu, şeytanın kışkırtmasına kapıldı, şeytanı kendisine dost edindi, işin iç yüzünü anlayamadı. Sanki kör gibi gitti! Öbür taraftaki kör filanca adamcağız ondan daha iyi görüyor çünkü Allah’a inanmış, bu Allah’ın varlığını anlayamadı!

Onun için ilimle beraber önce iman olacak!

“—Avrupalı bir papaz var müsteşrik, büyük oryantalist, şukadar kitap yazmış; ne olacak?”

Cehennem dibine gidecek. Kur’ân-ı Kerîm’de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki;

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ
الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَارًا

(الجمعة: ٥)

(Meselü’llezîne hummilü’t-tevrâte sümme lem yahmilûhâ, kemeseli’l-himâri yahmilû esfârâ)

“Tevrat kendilerine öğretildiği halde Tevrat’ın ahkâmı ile hükmetmeyenler, sırtlarına kitap yükletilmiş merkeplere benzerler.” (Cum’a, 62/5)

Tevrat, Allah’ın kitaplarından bir kitap idi. Tevrat kendilerine ahkâmı ile beraber yükletilmiş olan kavim yahudi kavmi.

(*Sümme lem yahmilûhâ*) “O yükletilen ahkâm ile amel etmezlerse kabul etmezlerse, sırtlarında taşımazlarsa baş tacı etmezlerse...”

Allah’ın o emirlerini, yasaklarını baş tacı etmeyen kimselerin, indirilen ahkâma uymayanların durumu neye benzer? (*Kemeseli’l-himâri yahmilu esfârâ*) “Sırtına kitap yükletilmiş merkebe benzer!”

Bu merkep alim mi? Sırtında kitap var! Semerinin bir o tarafına, bir bu tarafına konulmuş, iki tarafı kitap dolu!

Merkep, alim değil, sırtına kitap yüklenmekle alim olmaz; tatbik edecekti, yaşayacaktı, uyacaktı!

Hatta Peygamber Efendimiz’in zamanında yahudi alimlerinden bir kısmı, bir hak peygamber gelecek diye bekliyorlardı. Sanıyorlardı ki kendi içlerinden gelecek, yahudi olacak sanıyorlardı. Ama Peygamber Efendimiz Hz. İsmâil AS’ın soyundan geliverdi. Onlar İbrâhim AS’ın soyundan geleceğini biliyorlardı da, sanıyorlardı ki başka kanaldan gelecek! Allah-u Teâlâ Hazretleri onların ummadığı İsmail AS’ın evlatlarının arasından, yine İbrâhim AS’ın zürriyetinden Peygamber Efendimiz’i getirince kıskandılar, kabul etmediler. Kendi evlatlarının kendi evlatları olduğunu bilir gibi Peygamber

Efendimiz'in hak peygamber olduğunu bilenler vardı!

“—Tamam, bu hak peygamber müjdeleri var, alâmetleri var, tam kitaplarımızın yazdığı gibi çıkmış...”

Biliyorlardı. Bilmek de yetmiyor. Gelip de; “Yâ Rasûla'llah, sen peygambersin, sana tâbi olduk!” demedikleri için yine kâfir gittiler. Bilmek de yetmiyor, uyacak, tatbik edecek, ona göre amel edecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bilen, imanlı, bildiğini tatbik eden, kalbi Allah rızası için hareket etmek niyetiyle dolu olan; Allah'ın azabından korkan, sevabını uman; takvâ ehli, halis, muhlis, hakiki bilgi sahiplerinden eylesin.

e. Hac ve Umrenin Mükâfatı

Bu hadîs-i şerif de hac ve umre ile ilgili bir hadîs-i şeriftir. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:⁵

مَنْ خَرَجَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا، فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى
يُؤُوبَ إِلَى رِجْلِ رَحْمَتِهِ أَلْفٌ حَسَنَةً، وَتُمْحَىٰ عَنَّهُ
أَلْفٌ أَلْفٍ سَيِّئَةٍ، وَتُرْفَعُ لَهُ أَلْفُ أَلْفٍ دَرَجَةٍ

(كر. عن أبي هريرة وابن عباس)

⁵ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.322, no:8325; Ebû Hüreyre ve Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.14, no:11839; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.286, no:22123.

RE. 419/11 (*Men harace hâccen ev mu'temiran, felehû bi-küllî hatvetin hattâ yeûbe ilâ rahlihî elfe elfi hasenetin, ve tümhà anhu elfü elfi seyyietin, ve turfeu lehû elfe elfi derecat*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

“Her kim ki hac yapmak için hacı olarak veyahut umre yapmak için umreci olarak beldesinden çıkarsa, tekrar evine girinceye kadar her bir adımını için ona bin bin hasene yazılır!”

O diyara doğru yolu tutturmuş gidiyor, ne olur?

Bin bin ne demek? Milyon demek. Bizim dedelerimiz eskiden milyon kelimesini bilmezlerdi, milyon kelimesi başka yerden gelmedir.

“—Allah bin bin bereket versin!” demek, milyon demek.

Bin kere bin, milyon ediyor. Bin bin, milyon mânasına. Burada da *elfe elfi* diyor, demek ki Araplar'ın da söyleyiş tarzı bizim gibiymiş, bizimki de Araplar'ın gibiymiş.

“—Hacca gidenler veya umreye gidenler evine dönünceye kadar, her bir adımını için Allah bin bin hasene verir, bin bin günahını siler ve her bir adımını için bin bin derece derecesi yükseltilir!”
Ne güzel!

Hac ve umre bir önceki hac ve umre ile aradaki günahların kefaretime vesiledir.

“—Hocam, 1964'de bir umreye gitmiştim; bir de el-hamdü lillâh nasib oldu, bu yıl gittim geldim, umre yaptım...”

Mâşaallah, aradaki günahlara kefaretiler!

“—Hocam, 1975’de bir hacca gitmişim, bir de geçen sene gittim...”

Aradaki günahlara kefarettir, Allah affeder! Onun için o adımları, o seyahatleri insana tariflere sığmaz hayırlar getirir. O insan hayırlı bir insan olur, günahları silinir. Hayırlı bir insan da çok hayırlı işler yapar.

f. Beyaz Kılları Siyahla Boyamak

Diğer hadîs-i şerif, Ebu’d-Derdâ RA’dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

مَنْ خَضَبَ بِالسَّوَادِ، سَوَّدَ اللَّهُ وَجْهَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(طب. عن أبي الدرداء)

(*Men hadaba bi’s-sevâdi, sevveda’llâhu vechehû yevme’l- kıyâme*) “Kim siyah boya ile boyanırsa, Allah-u Teâlâ Hazretleri onun kıyamet gününde yüzünü siyahlatır.”

İhtiyarlamaya başlamış, sakalında saçında biraz beyazlıklar belirmeye başlamış, onları kapatmaya çalışıyor:

Beyaz kılları koparmayı uygun görmemişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

⁶ Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.293, no:8814; Zehebî, *Mîzânü’l-İ’tidal*, c.II, s.85, no:2918; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.222; Ebü’d-Derda’ RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VI, s.671, no:17333; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XX, s.295, no:22147.

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.179, no:6672; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.237, no:544; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.79; Amr ibn-i Şuayb Rh.A. babasından, o da dedesinden.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.V, s.43, no:7405; Muaviyetü’bnü Hayde RA’dan. Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.155, no:20186; Ebû Ca’fer RA’dan.

لَا تَنْتِفُوا الشَّيْبَ، فَإِنَّهُ نُورُ الْمُسْلِمِ

(حم. ق. عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

(*Lâ tentifü's-şeyb, feinnehû nûrû'l-muslim*)
[Beyaz kılları koparmayın, çünkü onlar müslümanın nurudur.]

Kimisi eskiden yolardı:

“—Eyvah, bir tane beyazlık, aman beni ihtiyar sanırlar...” Beyaz kılını çekip kopartıyor, düşman! Öyle şey yok! Veyahut çoğaldı, yolmakla da olmaz:

“—En iyisi ben bunu boyayayım!”

Siyaha boyar. Doğru değil! Beyazsa beyaz; o nurdur, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin vermiş olduğu nurdur, ondan kaçınmayacak.

Ama savaşta boyayabiliyor! Çünkü savaşta düşman karşısında birisini gördü:

“—Aa, bembeyaz sakalı var, tamam ben bu ihtiyarın hakkından gelirim...” der. Ama simsiyah sakallı olursa “Bu delikanlı, sakalları bile beyazlaşmamış...” der, korkar, düşmana korku salmak babından savaşta siyaha boyamak müsaadesi var. Sâir zamanlarda beyaz saçla ilgili böyle bir hüküm var.

Bir de güzel, Farsça bir şiir okumuştum, çok hoşuma giderdi:

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.662, no:17278; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.253, no:16974.

*Yâ Rab, der-i halk tekyegâh hem mekünî,
Muhtâc-ı gedây u pâdşâh hem mekünî;
In mûy-i siyah ez keremet gest sefîd,
Bâ mûy-i sefîd rû siyâh hem mekünî...*

[Yâ Rab, halk kapısına beni muhtaç eyleme,
Beni dilenciye de, padişaha da muhtaç eyleme,
Bu saçım sakalım senin kereminle ağardı;
Bu ağarmış saç ve sakalımla yüzümü kara
eyleme!]

Türkçe'sini söylüyorum, şair diyor ki:

“—Yâ Rabbi! Fazl u kereminden benim kara kollarımı ağarttın... Ömür verdin; yaşadım yaşadım, evvelce karaydı, benim kara kollarımı ak eyledin yâ Rabbim.

Beni bu ak kollarla yüzü kara kullardan eyleme, bu ak sakalımla beni yüzü kara kullar zümresinden eyleme! Madem fazl u kereminden bu kara kollarımı ağarttın, yüzümü kara etmeyâ Rabbi!” diye dua etmiş, hoşuma gider.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi de iki cihanda aziz eylesin, yüzümüzü kara etmesin, mahşer halkına rezil rüsva eylemesin...

g. Davetsiz Yemeğe Gitmek

Peygamber SAS'ın hadîs-i şerifi Hz. Âişe Validemiz'den rivayet olunmuş. Buyuruyor ki:

مَنْ دَخَلَ عَلَى قَوْمٍ لَطَعًا لَمْ يُدْعَ إِلَيْهِ فَأَكَلَ، دَخَلَ
فَاسِقًا، وَأَكَلَ مَا لَا يَحِلُّ لَهُ

(ق. وابن النجار عن عائشة)

(Men dehale alâ kavmin li-taâmin lem yüd'a ileyhi feekele, dehale fâsıkan, ve ekele mâ lâ yehıllü lehû)

Hadîs-i şerif ziyafete gitmekle ilgili. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“—Her kim ki yemek yemek için bir kavmin, topluluğun yanına girerse...” Evlerine, bahçelerine, avlularına, salonlarına...

“—Burada bir kalabalık var, ben de içeriye dalayım, gireyim...” Kendisine davet verilmemiş ki! “Gel, bizim toplantımız var, ziyafetimiz var, sen de buyur!” filan denmemiş. O kendiliğinden orada onu görünce hemen içeriye dalmış. Bir de oradan yerse nasıl olur?

(Dehale fâsıkan) “Fasık bir kul olarak içeriye girmiş olur, fısk u fücur sahibi, fasık kul olarak, günahkâr bir kul olarak girer. (Ve ekele mâ lâ yehıllü lehû) Ve kendisine helâl olmayan bir şeyi yemiş kul olarak, haram yiyici olarak kalır, yemiş olur!”

Onun için davetsiz yerlere gitmemek lazım. Ev sahibinin imkânları mahduttur. Dostu çok olabilir, seni de seviyor olabilir. Belki seni de öteki hafta çağıracak, bir sıraya koyuyordur, odası dardır, hanımları öbür tarafa alacaktır, orası ancak sekiz kişi alacaktır...

“—Filanca yerden bir arkadaşları çağırırsam...”

“—Biz de gidelim yemek de yememiştik, haydi yürü bakalım orada yemek var...”

Dur, seni çağırmadı, çağırmadan böyle bir yere gidip de insanyemek yerse fasık bir insan olarak girer ve kendisine helal olmayan bir şeyi yemiştir olur! Bir başka hadîs-i şerifte de geçiyor ki;

“—Hırsız olarak girer, yağmacı olarak çıkar!”

Öyle şey yok! Her şeyde helâli gözleyeceğiz, açığözlülük yok! O açığözlülük değil zaten! İnsan kendisini haramdan tutmasını bilecek.

Sabrın bir çeşidi de nedir? Haramlara karşı direnmek!

“—O haram, ben onu yemem. Aç kaldım açık kaldım, olsun sabrederim, yemem!”

Hayatımızı nasıl tanzim edeceğiz?

Birisi bir haram, yasak bir şey işlemiş. Dedim ki;

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim yolumuza işaretler koymuş: Şuradan git, buradan gitmek yasak, şöyle dön, buradan bu tarafa dönmek yasak, trafik işaretleri gibi işaretler... Bizim hayatımızda yapacağımız şey haramları yememektir, haramları yapmamaktır; helâlleri yapmaktır, gösterilen tarzda hareket etmektir!”

Hayatımızın esası bu: Mevlâ bizden ne istemişse onu yapmaya çalışacağız. “Helâl yeyin!” demiş.

“–Ziyafette istediğın kadar tatlı yemek olsun, helâl olmayınca ben gitmem, davet ederse giderim!”

Davet edilmemişse gitmesi doğru olmuyor, bu da böyle bir edeptir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi helâl yiyen, her işini edeple, Peygamber Efendimiz’in sünnetine uygun âdab ile yapan, Kur’ân-ı Kerîm’in ahkâmına uygun âdab ile yaşayan bahtiyar kullarının zümresinden eylesin...

Fâtiha-ı şerife mea’l-besmele-i şerife!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

01. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

